

Denna film är producerad med stöd från Utbildningsstyrelsen

Filmen är en del av fortbildningen

***Full av känslor – en fortbildningshelhet i att öka
kunnande inom socioemotionell utveckling och
stödandet av den i småbarnspedagogiken***

förverkligad av

Lågaffektivt bemötande

Noora Lohi

Mänskosynen bakom det lågaffektiva bemötandet: ansvarsprincipen och kontrollprincipen

Människor som kan uppföra sig gör det.

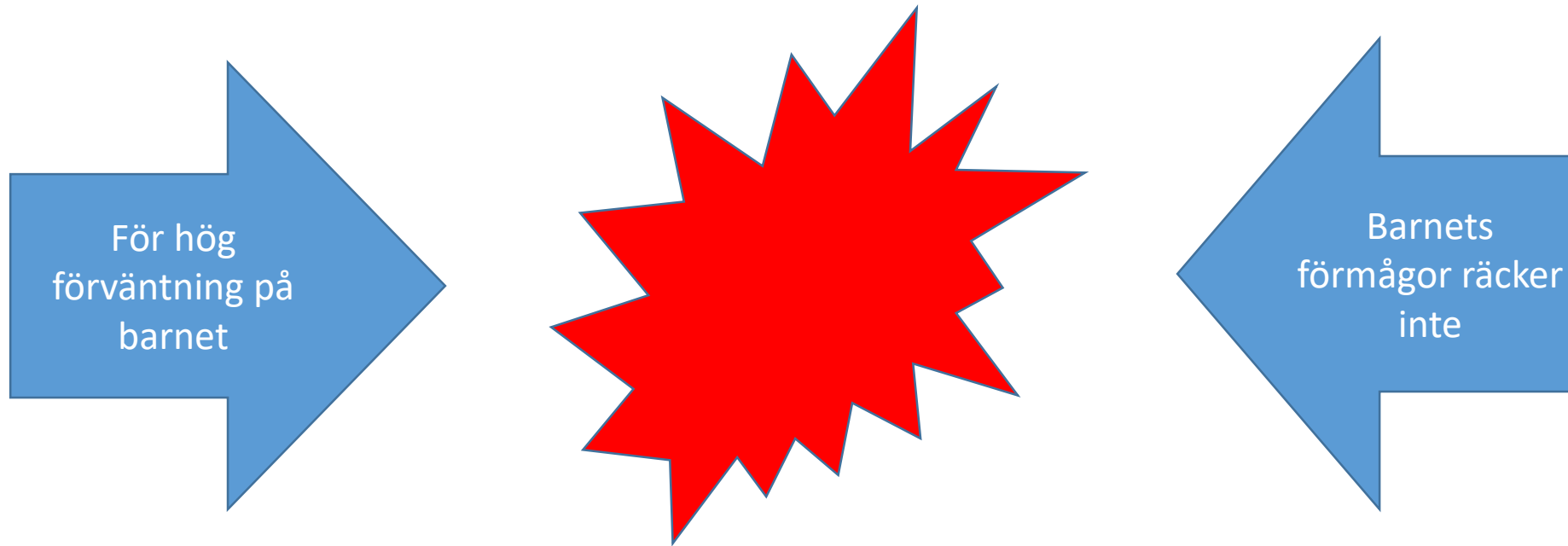
Den som tar ansvar kan påverka.

Man måste ha kontroll över sig själv för att kunna samarbeta.

Vi har många förväntningar på barn

- Välja
- Ta initiativ
- Leka med andra
- Springa, hoppa och ha kul
- Lyssna och vara fokuserad
- Turtagning
- Klara av övergångar
- Ta lagom med mat
- Vara rädd om saker
- Inte slåss
- Förstå talat språk
- Vänta
- Anpassa sig till förändringar
- Plocka upp efter sig
- Komma till ro i vilan
- Följa instruktioner
- Acceptera rutiner & regler
- Komma på vad man har lust med
- Tåla lite frustration

När barnet inte kan uppfylla förväntningen >
frustration

Sätt att uttrycka affekt - SIGNALER

Mer accepterade
sätt att uttrycka
affekt

Tala, gråta, suras,
glädjas...

Skrika, vägra, ljuga,
svära, hota, vara
långsam

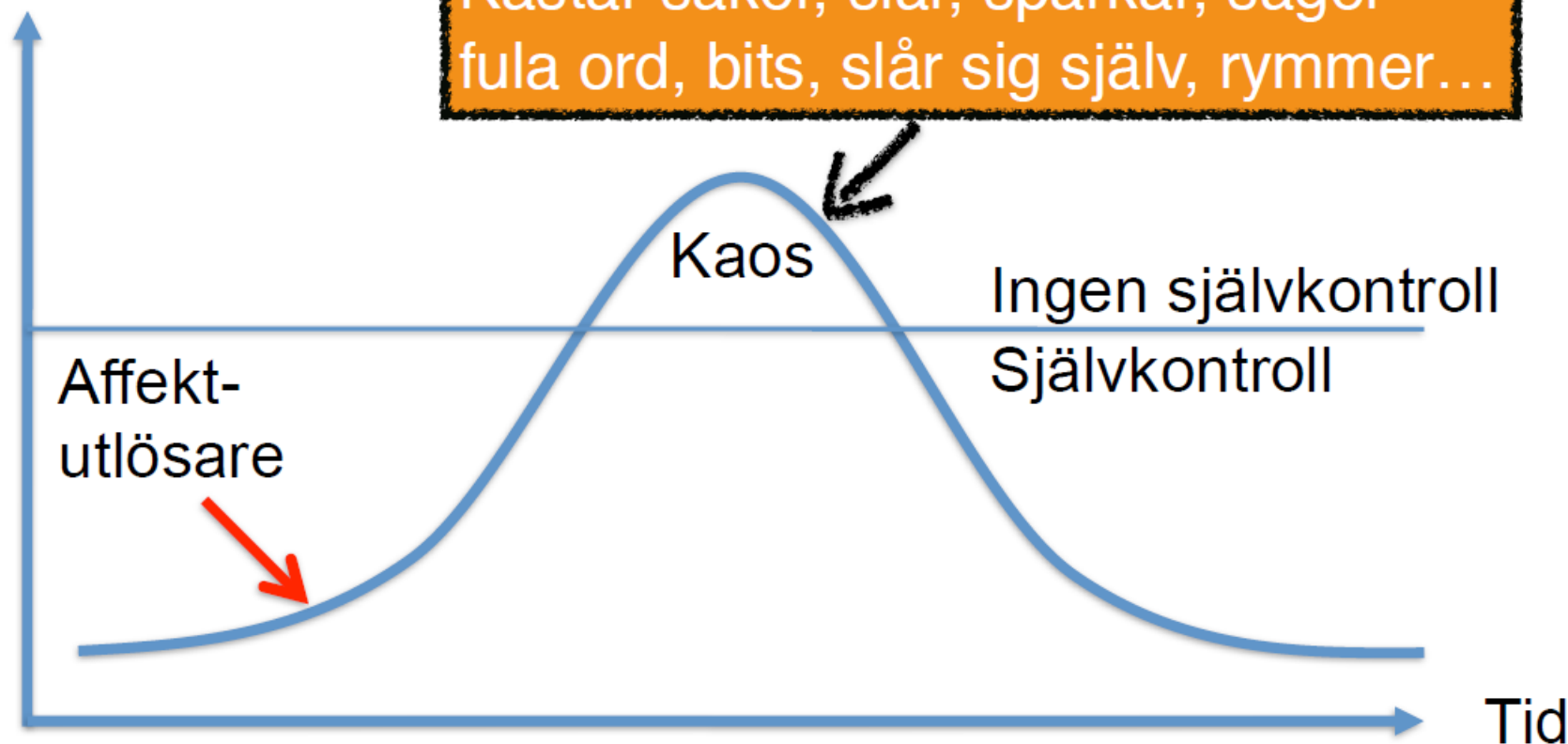
Icke-accepterade
sätt att uttrycka
affekt

Slå, kasta, sparka,
bita, rymma, skada
någon,
självskadebeteende

Affektkurva vid utbrott

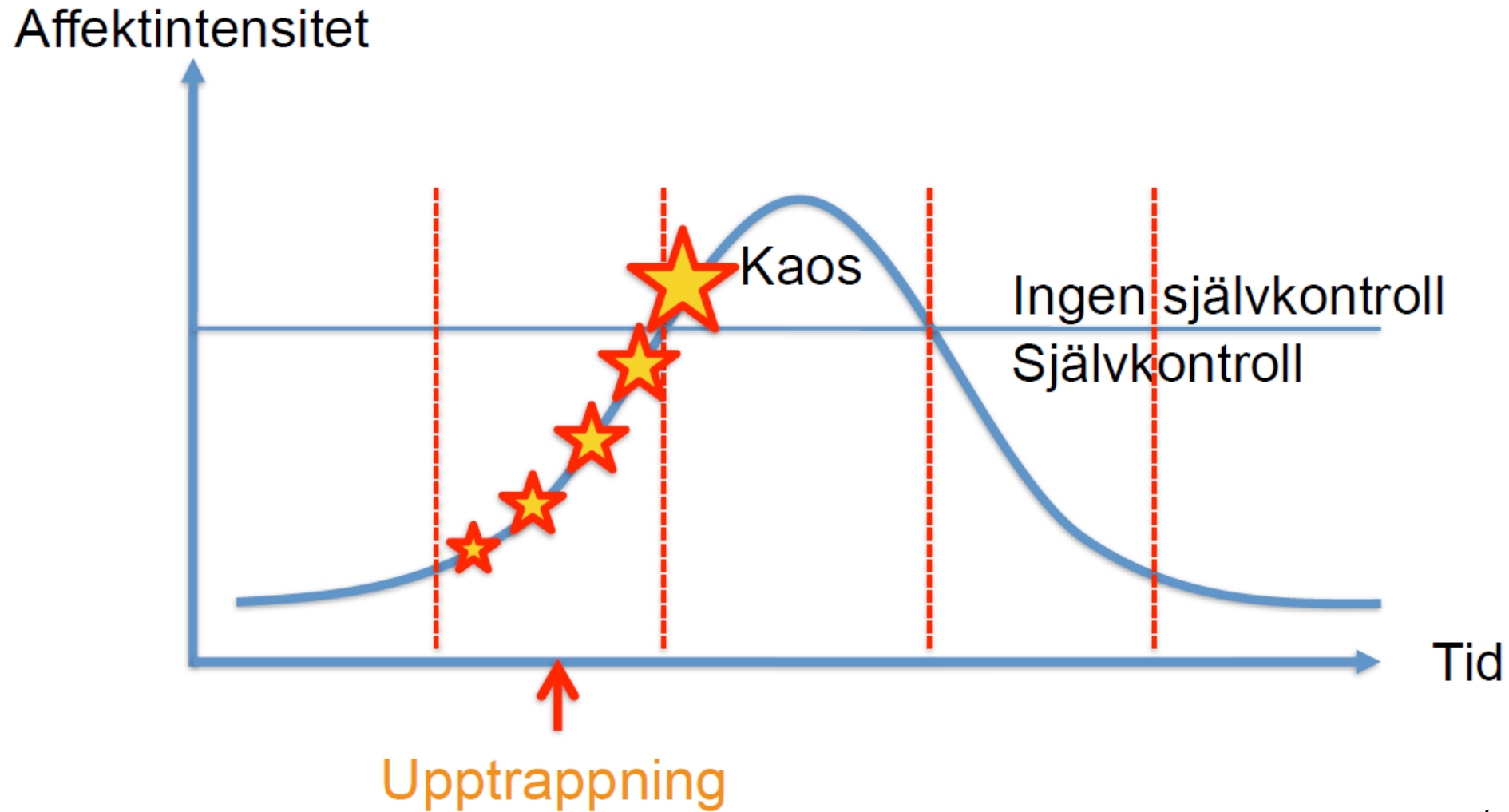
Affektintensitet

Kastar saker, slår, sparkar, säger fula ord, bits, slår sig själv, rymmer...

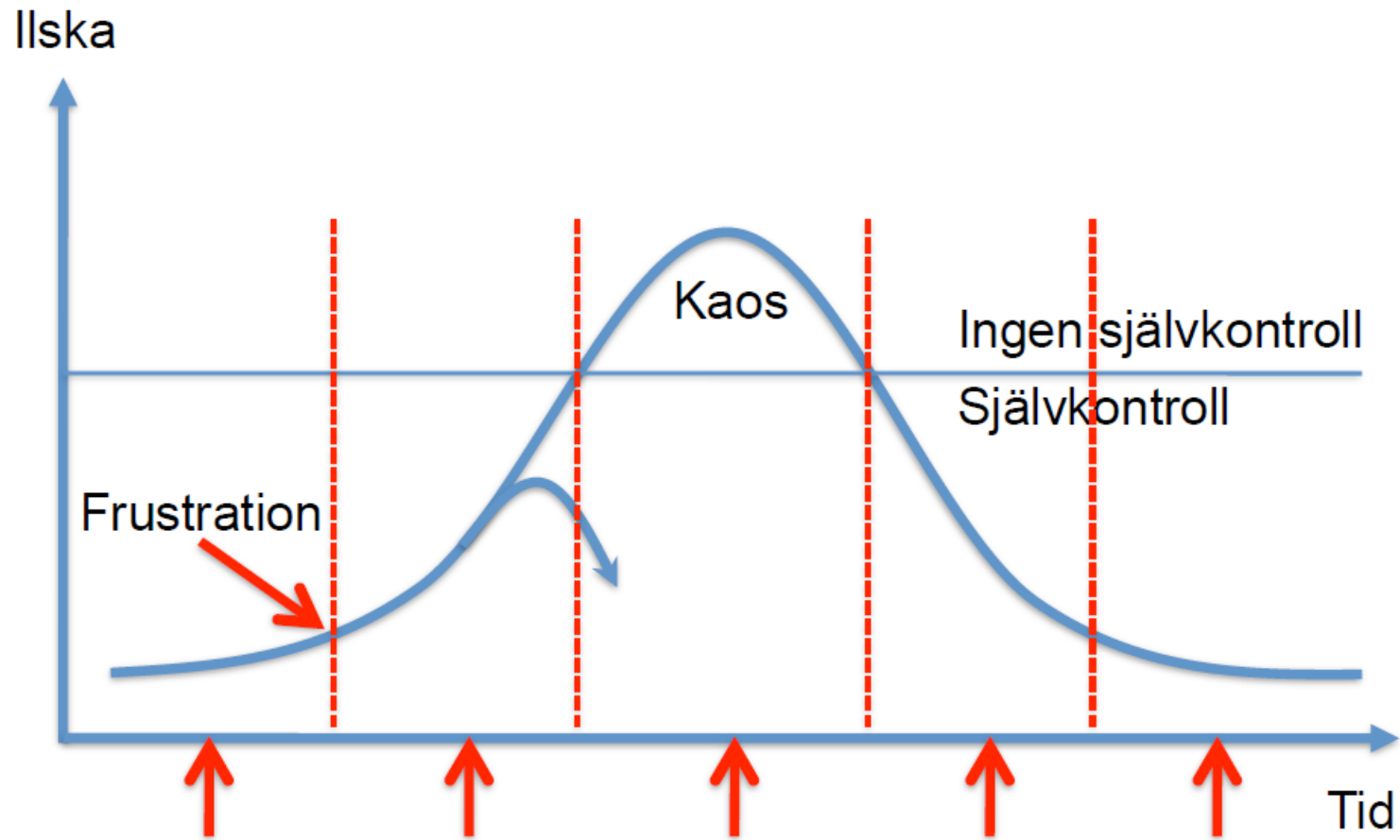

Affektkurva vid utbrott

Affektkurva vid utbrott

Kännetecknen på lågaffektivt bemötande

- Att hantera svåra situationer utan att eskalera dem

Reflekterande och förebyggande

- Att utvärdera varför det blev svårt
- Att förändra så att det inte händer igen

Kännetecknen på lågaffektivt bemötande

- Att hantera svåra situationer utan att eskalera dem

I situationen

- Respektera det personliga utrymmet
  - Varje gång ett barn går två steg bort från dig ska du gå två steg baklänges
  - Gå baklänges vid kravsättning
  - Erbjud kontakt på barnets villkor
  - Placera dig inte mitt emot barnet
- Sätt dig när barnet blir oroligt
- Undvik att markera dig fysiskt
- Undvik att smittas av barnets oro
- Se till att smitta med ditt lugn

Faserna i utbrott

Steget
före

När ilskan
stiger

När
barnet
tappar
självkont-
rollen

När ilskan
minskar

Efter
utbrottet

Steget före

- Stöd i vardagen
  - Strategier för att minska risken för utbrott
  - Anpassningar (struktur, förberedelse, närhet till vuxen)
- Skapa en varm, tillitsfull relation till barnet
  - Förstå vad som orsakar frustrationen > steget före

När ilskan stiger

- För en del barn stiger ilskan hastigt, medan andra tänds långsammare
- Vid barn vars frustration ökar gradvis kan följande strategier användas
  - Agera sensitivt
  - Vara nära (så du hinner agera)
  - Inte ställa extra krav just då
  - Avleda – styra tankar till annat för att komma i en annan känsla
  - Kompromissa – var flexibel
  - Byte av personal – avlösa laddad och låst konflikt – bryta av och skapa ett nytt forum
  - Vänta

När ilskan stiger - affektsmitta

- Affekter smittar
- Människor är väldigt lättpåverkade. Så pass att vi kan påverkas av andra personers humör, vilket producerar en förändring av vårt eget humör.

Dan Siegel om spegelneuroner: <https://youtu.be/Tq1-ZxV9Dc4>

När barnet tappar självkontrollen

Strategier:

- Behåll lugnet, kom ihåg att känslor smittar
- Ställ inte frågor
- Tala lite och lugnande
- Ställ inte krav (t.ex. ögonkontakt)
- Ha lämpligt avstånd, beröring kan förvärra situationen, öka känslan av hot. Var ändå i närheten.
- Att hålla fast upplevs ofta kränkande och kan öka affekten, spända muskler
- Ifall det är den enda möjligheten: Använd rörelse, inte fastlåsning som ökar adrenalinet - Släpp aktivt efter några sekunder - Se till att undvika smärta, det ökar stressen
- Trygga säkerheten med att flytta på de andra

När ilskan minskar

Barnet är fortfarande upprört men affekten minskar, barnet kan känna sig förvirrat, ha skuld- och skamkänslor och vara utmattad.

Strategier:

- Barnet behöver kanske få vara ifred
- Vuxen i närheten, respektera avståndet
- Var lyhörd: Behöver barnet tröst/ trygg famn
- Tala lugnande och fåordigt, undvik frågor
- Visa att du finns där, att du inte är arg

Efter utbrottet

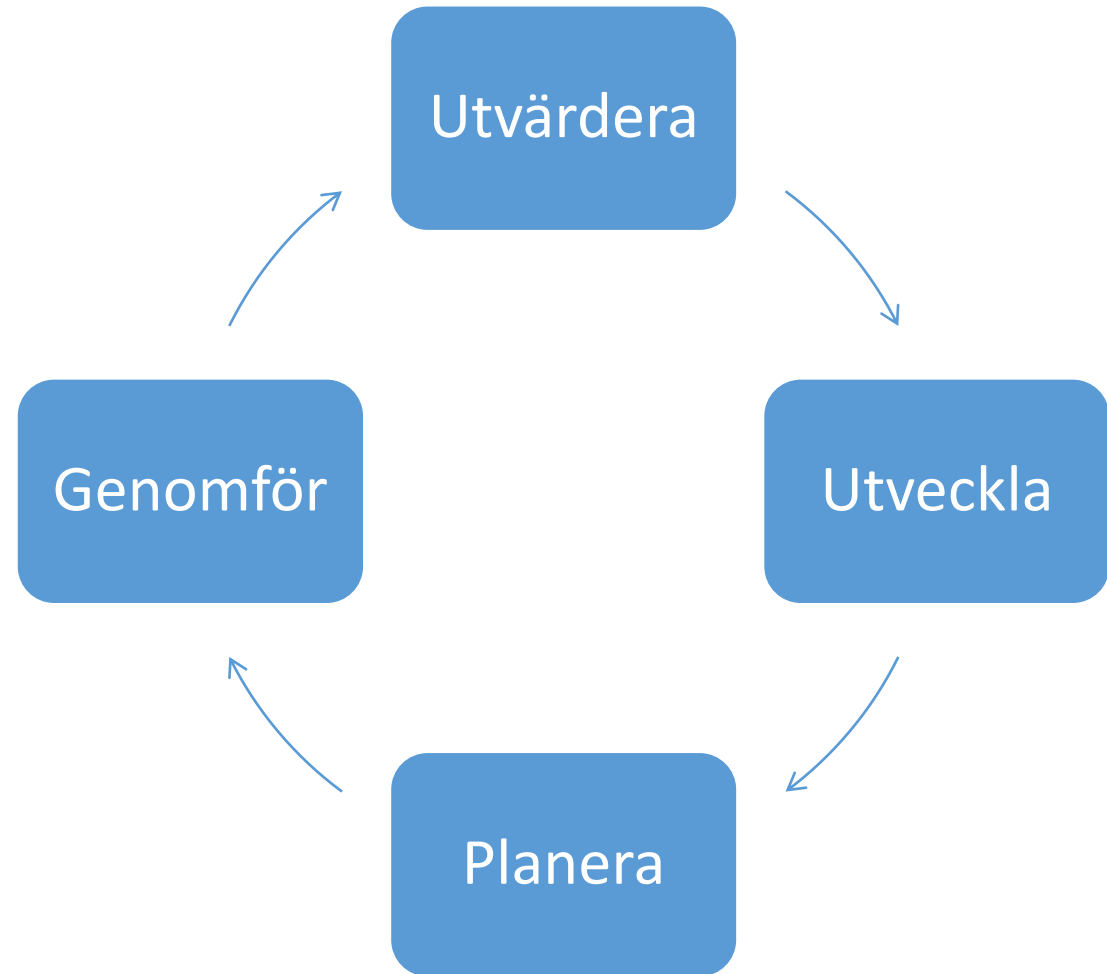
Barnet har återfått sitt vanliga lugn. För en del barn kan det ta timmar/dagar innan affekten är över. Rätt att ha sina känslor.

Strategier:

- Visa att du accepterar barnet, hitta även ett sätt att visa detta för de yngsta barnen som inte är så verbala
- Barnet vet redan själv att det gick tokigt > därför är t.ex. moralisering, tillrättavisande inte konstruktiva sätt att närma sig
- Prata MED inte TILL barnet
- Var nyfiken på att få reda på vad som hände.
- Fråga Vad? När? Var? Hur? men inte Varför?
- Försök öka din förståelse, få information
- Visa empati
- Hitta lösningar/ strategier för framtid tillsammans

Efter utbrottet - Utvärdera

- Hur ska vi hantera svåra situationer utan att eskalera dem?
- Varför blev det så svårt?
- Hur förändrar vi så att det inte händer igen?

Utvärdering – Steget före

- Vad hände innan situationen uppstod?
- Vad förväntade vi oss att barnet kunde?
- Fanns det tillräckliga strukturer för att hjälpa barnet att kunna det vi förväntade oss?
- Var vårt beteende den utlösande faktorn för barnets affektutbrott?
- Hur kan vi se till att det inte händer igen?
- Ska strukturerna kring barnet ändras?

Utvärdering – när ilskan stiger

- Vilka lösningar försökte barnet sig på?
- Var barnets strategier okej?
- Fick barnet möjlighet att samla sig och behålla kontrollen?
- Använde vi oss av lösningar som skapade problem för barnet, som han i sin tur var tvungen att hitta lösningar på?
- Ökade vi kraven på barnet i eskaleringsfasen?
- Använde vi oss av några strategier för att hjälpa barnet att behålla självkontrollen i eskaleringsfasen?
- Använde vi i stället ett kroppsspråk och röstläge som minskade barnets möjligheter för att behålla kontrollen?
- Använde vi oss av avledande strategier för att aktivt hjälpa barnet att behålla självkontrollen?

Utvärdering - Utbrott

- Var det en farlig situation?
- Om det var en farlig situation:
  - Avbröt vi den på ett kort och effektivt sätt utan att öka konfliktnivån?
- Om det inte var en farlig situation:
  - Kunde vi låta bli att ingripa?
  - Ökade vi eller minskade vi kaoset?

Utvärdering – när ilskan minskar

- Fick barnet den nödvändiga plats och det lugn och ro så att hen kunde landa på ett bra sätt?
- Gjorde vi något som fick situationen att eskalera igen?

Utvärdering – efter utbrottet

- Vilka strukturer måste förändras för att det inte ska hända igen?
- Har vi en handlingsplan som man tror kommer att fungera om samma situation uppstår igen?

Källor:

Edfelt, D. (2019) Utmaningar i förskolan : att förebygga problemskapande beteenden. Stockholm : Gothia fortbildning

Greene, R. W., Gerland, G. & Knorrning, A. (2003). *Explosiva barn: Ett nytt sätt att förstå och behandla barn som har svårt att tåla motgångar och förändringar*. Stockholm: Cura.

Hejlskov Elvén, B. & Wiman, T. (2015) Barn som bråkar : att hantera känslotarka barn. Stockholm : Natur & Kultur